

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 07 10
SWD(2013) 243 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

Pridedama prie

PASIŪLYMO DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMO

**dėl Sąjungos dalyvavimo kelių valstybių narių bendroje mokslinių tyrimų ir plėtros
programoje, skirtoje mokslinius tyrimus vykdančioms mažosioms ir vidutinėms
įmonėms remti**

{COM(2013) 493 final}
{SWD(2013) 242 final}

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

Pridedama prie

PASIŪLYMO DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMO

dėl Sąjungos dalyvavimo kelių valstybių narių bendroje mokslinių tyrimų ir plėtros programoje, skirtoje mokslinius tyrimus vykdančioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms remti

Šioje santraukoje pateikiami vertinimo ataskaitos, pridedamos prie Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl 2014–2020 m. bendros programos „Eurostars-2“ (toliau – „Eurostars“), svarbiausi rezultatai ir išvados.

„Eurostars“ sukurta 2008 m. Joje dalyvauja visos ES valstybės narės ir šešios asocijuotosios šalys. Programa remiamos mokslinius tyrimus vykdančios MVI, kurios dalyvauja tarptautiniuose MTTP bendradarbiavimo projektuose. ES šioje programoje dalyvauja pagal SESV 185 straipsnį (buvusį EB sutarties 169 straipsnį). Bendras ES įnašas – 100 mln. EUR, likusius 300 mln. EUR šiai programai skyrė dalyvaujančiosios šalys. „Eurostars“ pagrindas – tinklas „Eureka“¹, kurio sekretoriatas yra „Eurostars“ įgyvendinimo struktūra.

2012 m. birželį „Eurekos“ ministrų konferencijoje, kurioje dalyvavo visos dabartinės „Eurostars“ valstybės narės, patvirtinta oficiali deklaracija (toliau – Budapešto dokumentas). Joje šalys įsipareigojo 2014–2020 m. remti sutvirtintą dabartinės programos „Eurostars“ formatą. Programos „Eurostars“ sėkmė labai priklausys nuo ES dalyvavimo, todėl ES kviečiama prie jos prisijungti.

Numatoma, kad „Eurostars“ dalyvaujančių šalių įnašas į naująją programą „Eurostars-2“ bus 861 mln. EUR. Rengiant šį poveikio vertinimą padarytos prognozės grindžiamos „Eurostars“ atstovų iš 21 šalies finansiniais įsipareigojimais (88 proc. biudžeto) ir apytiksliais kitų 12 šalių galimo įnašo apskaičiavimu.

1. PROBLEMOS APIBŪDINIMAS

1.1. Europos MVI. Problemos apibūdinimas ir kodėl reikia ES lygmens veiksmų

Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas Europoje labai glaudžiai susiję su novatoriškų įmonių augimu. Kad kuo daugiau MVI taptų augančiomis naujoves diegiančiomis bendrovėmis, ES labai svarbu remti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.

Deja, nacionalinė mokslinių tyrimų ir inovacijų diegimo veikla Europoje tebėra labai susiskaidžiusi. Technologijoms vis labiau sudėtingėjant, vis dažniau reikia specialių žinių, kurių gauti vienoje šalyje nelengva. Bendradarbiavimas tarptautiniu mastu MTTP srityje yra labai svarbus siekiant MVI užtikrinti geresnes galimybes patekti į užsienio rinkas. Tam reikia ES lygmens veiksmų.

¹ „Eureka“ yra 17 šalių ministrų konferencijos ir Europos Bendrijų valstybių narių 1985 m. įsteigtas Europos tarpvyriausybinių tinklas, siekiantis remti bendradarbiavimą pramonės mokslinių tyrimų srityje. Šiuo metu tinklui priklauso 40 valstybių narių. Be „Eurostars“, jis taip pat remia individualius projektus, mokslinius tyrimus atliekančias grupes ir bendrąją programą.

ES teisė veikti šioje srityje įtvirtinta SESV 185 straipsnyje. Jame pripažįstama viešojo sektoriaus subjektų partnerystės reikšmė kuriant Europos mokslinių tyrimų erdvę, nes ji padeda derinti nacionalines programas. Be to, komunikate dėl programos „Horizontas 2020“ nurodoma, kad „taip pat bus toliau laikomasi partnerystės politikos remiantis Sutarties 185 ir 187 straipsniais“.

1.2. Įgyvendinant dabartinę programą „Eurostars“ įgyta patirtis

2010 m. atliktas tarpinis programos vertinimas, kuriame padaryta išvada, kad „Eurostars“ yra gera programa, pasiekianti nustatytus tikslus ir duodanti naudos Europos MTTP vykdančioms MVĮ. Taip pat buvo pateikta rekomendacijų, kaip per trumpą ir ilgą laikotarpį patobulinti programą ir padidinti jos poveikį. 2011 m. balandį Europos Komisija šio vertinimo rezultatus pateikė Europos Parlamentui ir Tarybai.

Remiantis naujausiais duomenimis, programa „Eurostars“ atrodo esanti patraukli MTTP vykdančioms MVĮ ir ekonominiu požiūriu labai teigiamai veikia joje dalyvaujančias įmones: didėja jų apyvarta, kuriamos naujos darbo vietos, rinkai teikiami nauji produktai, procesai ir paslaugos.

1.3. „Eurostars-2“: MVĮ moksliniai tyrimai ir Europos mokslinių tyrimų erdvė

Nuo „Eurostars“ sukūrimo 2008 m. politinė parama mokslinius tyrimus vykdančių MVĮ rėmimo sistemoms ir Europos mokslinės erdvės kūrimo priemonėms didėjo.

Komunikate dėl Inovacijų sąjungos (2011 m.) pabrėžiama MVĮ svarba užtikrinant ekonomikos augimą bei kuriant darbo vietas ir aiškiai nurodoma, kad remiantis iniciatyvos „Eurostars“ patirtimi turėtų būti veiksmingiau naudojamosi partnerystės ryšiais su valstybių narių agentūromis. Todėl į pasiūlymą dėl programos „Horizontas 2020“ Komisija įtraukė paramą programai, skirtai mokslinius tyrimus vykdančioms MVĮ remti. Ši programa įgyvendinama kaip SESV 185 straipsnio iniciatyva, grindžiama programa „Eurostars“ ir vykdoma atsižvelgiant į tarpinio vertinimo rekomendacijas.

Kartu su kitomis viena kitą papildančiomis iniciatyvomis programa „Eurostars“ bus integruotos MVĮ rėmimo strategijos „Horizontas 2020“ dalis. Kitos programos „Horizontas 2020“ iniciatyvos laikomos viena kitą papildančiomis todėl, kad visomis jomis siekiama to paties bendro tikslo, bet kiekviena iš jų turi specifinį pobūdį ir savo tikslines grupes.

Pagal strategiją „Horizontas 2020“, kuri yra grindžiama visuomenės iššūkių ir (arba) konkrečių prioritetinių sričių intervencine logika, mokslinius tyrimus vykdančios MVĮ, dalyvaujančios MTTP projektuose, gali ir toliau dalyvauti įprastiniuose bendradarbiavimo projektuose.

MVĮ, dalyvaujančios rinkos perspektyvomis grindžiamuose projektuose, pasiekusios aukštą technologinio pasirengimo lygį ir labiausiai pažengusios inovacijų srityje, gali pasinaudoti nauja MVĮ priemone ir, jei joms reiktų kapitalo bei paskolų siekiant panaudoti projekto rezultatus komerciniais tikslais, finansinėmis priemonėmis.

Programa „Eurostars-2“, skirta būtent tarptautiniam bet kurios srities mokslinius tyrimus vykdančių įmonių bendradarbiavimui remti, užima strateginę poziciją tarp nurodytų priemonių.

Strateginį įvairių priemonių išsidėstymą galima pavaizduoti taip:

Kitaip nei kitos priemonės, „Eurostars-2“ dar padeda integruoti ir derinti nacionalines programas.

2. SUBSIDIARUMO ANALIZĖ

Atsižvelgiant į SESV 185 straipsnį, „Eurostars“ pratęsimi programa turės būti patvirtinta pagal Europos Parlamento ir Tarybos bendro sprendimo procedūrą.

Programa bus laikomasi proporcingumo principo, nes už jos įgyvendinimą ir visus veiklos aspektus bus atsakingos valstybės narės. ES vaidmuo yra tik teikti paskatas gerinti dalyvaujančių programų koordinavimą ir taisyklių bei nuostatų derinimą tų MVĮ labui, kurias domina tarptautinė MTTP veikla, ir užtikrinti sąveiką su kita papildoma veikla pagal programą „Horizontas 2020“.

3. TIKSLAI

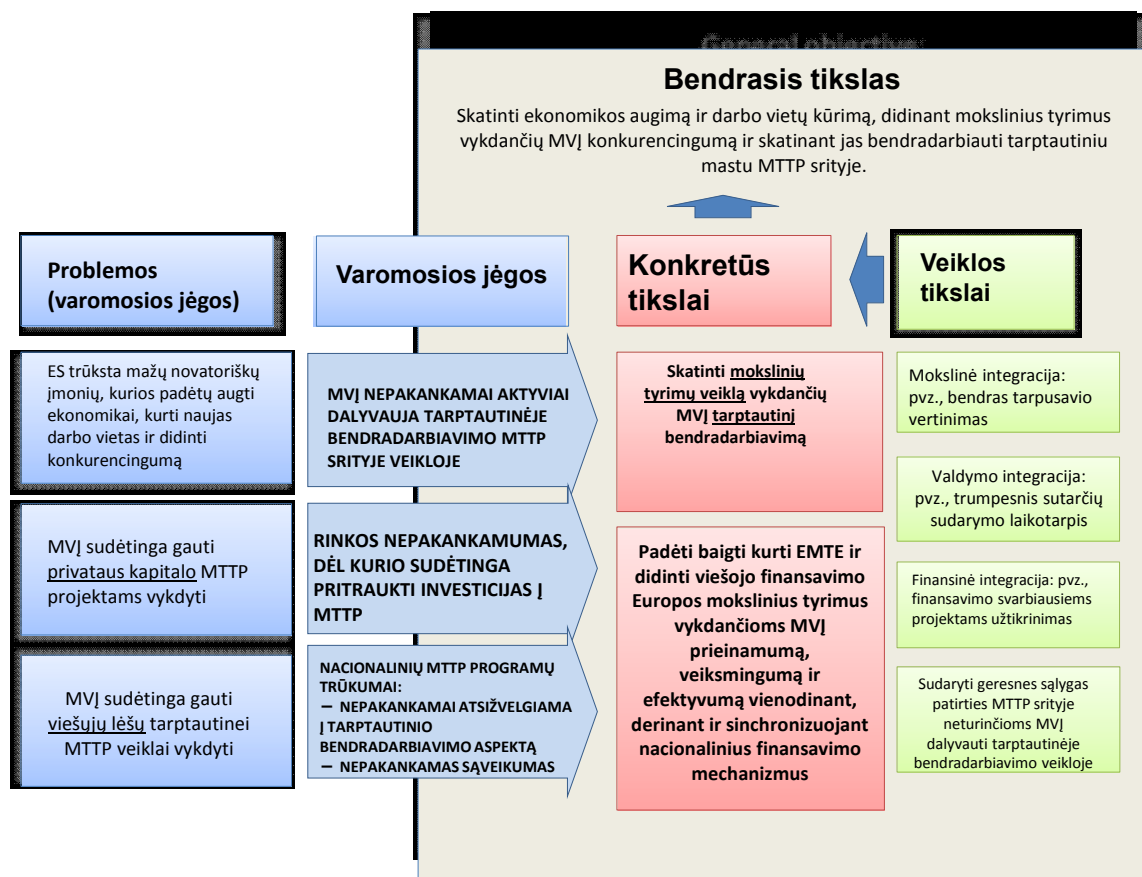
Bendrasis iniciatyvos tikslas – skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, didinant mokslinius tyrimus vykdančių MVĮ konkurencingumą ir skatinant jas bendradarbiauti tarptautiniu mastu MTTP srityje.

Kad būtų pasiektas šis bendrasis tikslas, iškelti du konkretūs tikslai:

- skatinti bet kurioje srityje mokslinių tyrimų veiklą vykdančių MVĮ tarptautinį bendradarbiavimą, kad dalyvaujančiosios MVĮ teiktų rinkai naujus ar patobulintus produktus, procesus ir paslaugas;
- padėti baigti kurti EMTE ir didinti viešojo finansavimo Europos mokslinius tyrimus vykdančioms MVĮ prieinamumą, veiksmingumą ir efektyvumą vienodinant, derinant ir sinchronizuojant nacionalinius finansavimo mechanizmus.

Šiems konkretiems tikslams pasiekti nustatyti penki veiklos tikslai (čia nenurodyti).

Toliau lentelėje nurodyta programos „Eurostars-2“ problemos, bendrasis tikslas, konkretūs tikslai ir veiklos tikslai.

4. POLITIKOS GALIMYBĖS

Nuodugniai įvertintos trys galimybės.

1 galimybė. Įprastinė veikla, t. y. dabartinės bendros programos „Eurostars“ tęsimas kitu programavimo laikotarpiu (2014–2020 m.) laikantis jos dabartinio formato, įgyvendinimo susitarimų ir bendro biudžeto.

2 galimybė. Galimybė nesiimti jokių priemonių (ES nedalyvauja „Eurostars-2“)

3 galimybė. Glaudesnės partnerystės galimybė

3 galimybė reiškia, kad dabartinė bendroji programa „Eurostars“ būtų tęsiama kitu programavimo laikotarpiu kaip SESV 185 straipsnio iniciatyva geresniu formatu, grindžiamu visišku tarpinėje vertinimo ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimu, didesniu integracijos laipsniu ir platesniu mastu.

Tvirtai raginamos Komisijos padalinių, tinklo „Eureka“ valstybės narės ėmėsi priemonių, kad sutrumpėtų sutarčių sudarymo laikotarpis, būtų labiau suderintos jų taisyklės ir procesai, administravimas taptų veiksmingesnis, padidėtų sinchronizacija ir integracija. Kad programa būtų išplėsta ir kad būtų paremta daugiau moksliniuose tyrimuose aktyviai dalyvaujančių ir augimo potencialą turinčių MVĮ, valstybės narės ketina iš esmės padidinti programos finansavimą. Dėl šios priežasties ir siekiant paskatinti bei toliau remti šiuos patobulinimus, turėtų būti atitinkamai padidintas ir ES finansinis įnašas.

5. POVEIKIO VERTINIMAS

5.1. Poveikis administracinei naštai ir paprastinimo potencialas

Paprastinimo galimybių iš esmės esama pagal visas tris politikos galimybes. Vis dėlto administracinės tvarkos derinimas, vienodinimas ir keitimas kainuoja. Įgyvendinant nacionalines programas būtina išanalizuoti nacionalines sistemas ir, jei reikėtų, jas reformuoti. Turi būti pakeistos veikiančios taisyklės, reglamentai ir gairės. Nauda MVĮ bus akivaizdi nedelsiant, o nauda administravimo įstaigoms pasijus laipsniškai laikui bėgant. Kuo daugiau bus paskatų, tuo pokyčiai bus realistiškesni ir intensyvesni. Taigi numatoma, kad administracinės naštos mažinimas būtų intensyvesnis, o MVĮ naudingas paprastinimo potencialas didesnis įgyvendinant įprastinę veiklą nei nesiimant jokių veiksmų, tačiau veiksmingiausia būtų įgyvendinti glaudesnės partnerystės politiką.

5.2. Kritinė masė

Nors įprastinės veiklos atveju poveikis kritinės masės atžvilgiu būtų toks pats, dabartinė jos apimtis ir taikymo sritis yra nepakankamos. „Eurekos“ valstybės narės jau pradėjo didinti savo įnašą į dabartinę programą, bet kadangi Komisija negali atitinkamai padidinti savo įnašo, nacionalinėms programoms trūksta veiksmingumo ir efektyvumo didinimo paskatų.

Jei būtų nuspręsta nesiimti jokių veiksmų, tikimybė pasiekti kritinę masę būtų mažesnė, bet dar svarbiau yra tai, kad ES būtų nepajėgi pakankamai prisidėti prie veiksmingumo ir efektyvumo didinimo (žr. pirmiau).

Pasirinkus glaudesnės partnerystės politiką būtų galima daug lengviau pasiekti norimą programos poveikiui užtikrinti reikiamą kritinę masę nei nusprendus tęsti įprastinę veiklą. Be to, glaudesnės partnerystės politika sudarytų sąlygas daugiau MVĮ gauti paramą.

5.3. Sverto poveikis

5.3.1. Galimybė tęsti įprastinę veiklą

Jei programoje „Eureka“ dalyvaujančios šalys 2014–2020 m. kasmet skirtų tiek pat lėšų, kiek 2008–2013 m., būtų sukaupta apie 300 mln. EUR nacionalinių lėšų, o bendras viešojo sektoriaus įnašas septynerių metų (2014–2020 m.) laikotarpiui būtų 400 mln. EUR. Kaip pradiniam „Eurostars-1“ biudžete, ES įnašas būtų 25 proc. viso viešojo įnašo.

Tęsiant įprastinę veiklą, rinkoje atsirastų apie 1 560 naujų arba patobulintų produktų, procesų ar paslaugų (praėjus trejiems metams po kiekvieno projekto pabaigos). Tai tik apytiksliai skaičiavimai, nes tiesioginio ryšio tarp projekto finansavimo lygio ir rezultatų ir (arba) poveikio nėra.

5.3.2. Galimybė nesiimti jokių veiksmų

Pasirinkus šį politikos variantą poveikis bendroms MTTP investicijoms būtų mažesnis nei tęsiant įprastinę veiklą. Todėl ir poveikis ekonomikos augimui, darbo vietų kūrimui ir konkurencingumui būtų menkas arba jo apskritai nebūtų.

5.3.3. Glaudesnės partnerystės galimybė

2013 m. sausio viduryje tinklo „Eureka“ valstybės narės 2014–2020 m. numatė skirti 861 mln. EUR. Jei Komisijos įnašas ir toliau būtų 25 proc. viso viešojo įnašo, ES įnašas būtų 287 mln. EUR², o bendras 2014–2020 m. programai „Eurostars-2“ skirtas viešasis finansavimas – 1 147 mlrd. EUR.

² Kadangi galutinis „Eurostars“ šalių įnašas dar nežinomas, ES įnašas apskaičiuotas atsižvelgiant į 2013 m. sausį „Eurostars“ šalių pateiktą informaciją.

Tikimasi, kad „Eurostars“ projektams skirtas viešasis finansavimas pritrauks apie 1,4 mlrd. EUR privataus kapitalo. Bendras programos biudžetas (viešosios lėšos ir privatus kapitalas) būtų per 2,5 mlrd. EUR.

Glaudesnės partnerystės politikos poveikis, palyginti su įprastinės veiklos tęsimu politikos poveikiu, būtų didesnis dviem atžvilgiais:

- padidėtų investicijos į MTTP, dalyvaujančiosios MVĮ augtų ir jose būtų kuriamos naujos darbo vietos;
- būtų sutelktos programoje „Eurostars“ dalyvaujančių šalių lėšos, moksliniu, finansiniu ir valdymo požiūriu integruojami ir sinchronizuojami nacionaliniai finansavimo mechanizmai ir taip prisidedama prie EMTE kūrimo.

Jei finansavimo ir poveikio santykis būtų toks pats, koks jis yra įgyvendinant „Eurostars-1“, dalyvaujančiųjų MVĮ apyvarta galėtų padidėti maždaug 12 mlrd. EUR ir jose galėtų būti sukurta apie 30 000 naujų darbo vietų (praėjus trejiems metams po kiekvieno projekto pabaigos, dėl kiekvieno viešųjų lėšų milijono EUR 10 mln. EUR padidėtų apyvarta ir būtų sukurtos 25 naujos darbo vietos). Su apyvarta ir naujų darbo vietų kūrimu susiję rezultatai būtų triskart geresni pasirinkus glaudesnės partnerystės politiką nei nusprendus tęsti įprastinę veiklą. Tęsiant įprastinę veiklą, rinkoje galėtų atsirasti apie 4 500 naujų arba patobulintų produktų, procesų ar paslaugų (praėjus trejiems metams po kiekvieno projekto pabaigos).

5.4. Poveikis inovacijoms

Visos trys politikos galimybės turi įtakos inovacijoms. Platesnio masto tikslinė programa, aprašyta kaip 3 galimybė, skatintų investicijas ir turėtų didesnę ekonominę poveikį, ypač Europos MVĮ konkurencingumui.

5.5. Ekonominis poveikis

3 politikos galimybė būtų labai naudinga Europos ekonomikai, pvz., stiprėtų Europos pramonės pozicijos pasaulinėje rinkoje, būtų kuriamos naujos darbo vietos ir didėtų Europos BVP. Įgyvendinant programą „Eurostars“ sukurtos technologijos padėtų Europos pramonei išlaikyti konkurencingumą.

5.6. Socialinis poveikis

Labiausiai socialinis poveikis būtų jaučiamas užimtumo ir darbo rinkų srityse: būtų kuriamos aukštos kvalifikacijos darbo vietos, veiksmingesnės taptų viešojo administravimo įstaigos, mažėtų MVĮ tenkanti administracinė našta. Be to, įgyvendinant projektą „Eurostars“ sukaupiamos žinios ir sukuriami inovaciniai sprendimai akivaizdžiai padėtų didinti socialinę ir ekonominę gerovę. Pasirinkus 3 politikos galimybę poveikis, ko gero, būtų didžiausias.

6. GALIMYBIŲ PALYGINIMAS

6.1. Galimybių palyginimas

Galimybė Kriterijai	Įprastinė veikla (1 galimybė) <i>Bazinis scenarijus</i>	Nesiimti jokių veiksmų (2 galimybė)	Glaudesnė partnerystė (3 galimybė)
Veiksmingumas			
Kritinė masė	=	-/=	+
Poveikis MVĮ	=	-/=	+
Sverto poveikis	=	-/=	+
Poveikis inovacijoms	=	-/=	+
Ekonominis poveikis	=	-/=	+
Socialinis poveikis	=	=/-	+
Mažesnė administracinė našta MVĮ	=	-/=	+
Geroji patirtis ir tarpusavio mokymasis iš nacionalinių programų	=	=/-	+

-

=

+

Neigiamas poveikis, palyginti su
baziniu scenarijumi

Toks pats kaip bazinio
scenarijaus poveikis

Teigiamas poveikis,
palyginti su baziniu
scenarijumi

6.2. Priimtinausia galimybė

Remiantis šiuo vertinimu, lengviausiai nustatytus tikslus būtų galima pasiekti pasirinkus glaudesnės partnerystės politiką. Be to, taip būtų užtikrinta labai teigiama sąveika su kitomis pagal „Horizontas 2020“ įgyvendinamomis su MVĮ susijusiomis programomis ir būtų galima naudotis įgyvendinant „Eurostars-1“ pasiektais laimėjimais ir įgyta patirtimi.

Pasirinkus 3 galimybę, būtų galima labiau integruoti ir suderinti nacionalines programas. Dėl dalijimosi gerąja patirtimi ir tarpusavio mokymosi būtų mažinama MVĮ tenkanti administracinė našta. Šie aspektai būtų aiškiai įtraukti į programą.

Tai padėtų įveikti rinkos nepakankamumą, su kuriuo MVĮ susiduria norėdamos diegti inovacijas, patekti į naujas rinkas ar tokias kurti.

Be to, pagreitinus naujų technologijų teikimą rinkai, pasirengimo veikti konkurencinėje aplinkoje moksliniai tyrimai galėtų būti labiau suderinti su rinkos poreikiais. Esant dabartinei ekonomikos ir finansų padėčiai, investicijos į technologijas yra dar svarbesnės siekiant užtikrinti ekonomikos augimą ir konkurencingumą.

Remiantis konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis rezultatais, ši galimybė įvertinta kaip priimtinausia.

Dabartiniais skaičiavimais, tinklo „Eureka“ valstybių narių įnašas į „Eurostars-2“ turėtų būti 861 mln. EUR. Nenuostabu, kad viešųjų finansinių išteklių ribojimo ir įvairiose valstybėse

narėse vykdomo MTTP išlaidų mažinimo laikotarpiu šias lėšas šalys įsipareigojo skirti tikėdamosi panašaus ES įnašo.

7. STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Programos „Eurostars“ poveikis turėtų būti stebimas vertinant bendros dalyvaujančiųjų organizacijų apyvartos padidėjimą praėjus trejiems metams po programos pabaigos. Kiti išdirbio rodikliai yra susiję su naujų darbo vietų kūrimu, naujų produktų, procesų ir paslaugų teikimu rinkai, taip pat su žinių kaupimu. Kadangi šie rodikliai atspindi poveikį projektams pasibaigus (paprastai praėjus trejiems metams po jų pabaigos), duomenys bus sistemingai renkami nuo pat pradžių.

Praėjus trejiems metams nuo programos „Eurostars-2“ pradžios, nepriklausomi ekspertai atliks jos tarpinį vertinimą. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis pasiūlyme dėl programos „Horizontas 2020“ nustatytais potencialių iniciatyvų pagal 185 straipsnį vertinimo kriterijais. Komisija vertinimo išvadas ir savo pastabas pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai.

Pasibaigus ES dalyvavimui programoje, ne vėliau kaip 2023 m., bus atliktas nepriklausomas *ex-post* vertinimas, kuriame bus apžvelgiamas programos „Eurostars“ ir jos projektų veiksmingumas, kokybė ir poveikis.